

Que definitivamente quede aclarado que a UPG foi a organización que rescatou o nacionalismo para a loita política, despois do letargo en que o sumiran, por un lado a Ditadura e pola outra os que querían quitarlle o carácter reivindicativo e liberador. Se este é un mérito digno de ter en conta na súa orixe, non o é menos o feito de que sexa a única que permaneceu durante cincuenta anos co mesmo nome e o mesmo ideario. Noutros artigos que andan en letra impresa teño sinalado os intentos, desde dentro e desde fóra, de sacar o nacionalismo galego dos alxubes nos que o tiña encerrado un sector galeguista que nunca asumiu o carácter nacional do noso país. Os mesmos que o recluíran foron os mesmos que abortaron os intentos de recuperalo. O exemplo de "Brais Pinto" é ilustrativo. Un grupo no que inicialmente había intencións políticas foi desviado cara un ateneo cultural. Con todo, se non se lle discute a pegada que deixou na historia do país, non é pola súa importancia literaria, senón por ser o núcleo no que xermolou o renacer político. O boicot sempre partía dos que actuaban dentro do galeguismo para desvialo, para domesticalo, para conducilo por canles do rexionalismo "*sano y bien entendido*". A veracidade desta opinión queda demostrada vendo onde desembocou a traxectoria dos protagonistas. En partidos españois, nos que agonizaron biolóxicamente e politicamente, os mesmos que lles puxeron na súa historia un epitafio de ignominia.

Na altura dos anos sesenta xa estaba madura unha xeración disposta a defender os ideais polos que morrera Alexandre Bóveda. As bandeiras non son para acochalar senón para exhibilas. Para poñelas en lugares visíbeis, nos campanarios, nos tellados dos edificios máis altos. A semente da UPG está en Brais Pinto, que antes pasou polo proxecto integrador que significaba o Consello da Mocidade. Tiña como obxectivo ser a prolongación no interior do Consello de Galiza que funcionaba no exilio. O anticomunismo foi utilizado como piquete para rebentar o primeiro intento de organizar politicamente o nacionalismo galego. A ideoloxía foi a coartada, pero a tentativa era outra. Abonda con ler o epistolario de Castelao, hoxe publicado, para

comprobar que a fobia era a mesma que antes se opuña ao Consello do exterior. Como a miña intención non é remover feridas, omito citar nomes que, quizais de boa fe, seguían as consignas impartidas polos oráculos e actuaron de dinamiteiros. Por culpa deles o Consello de Mocidade non foi o que pretendía chegar a ser. Malogrouse antes de iniciar a súa actuación. Quedou en obertura o que aspiraba a ser a sinfonía do nacionalismo de posguerra.

Aceptemos que fose a aversión antimarxista a que invalidou o proxecto. Este continuaría, mesmo así, unha vez conseguida a depuración ideolóxica interna. Eliminados os elementos revolucionarios, a alternativa sería entón fundamental sobre principios diferentes, emulando o camiño seguido pola dereita galeguista nos anos trinta. Aquela que pronto sería engulida pola Ditadura, premiando a algúns dos seus representantes co bastón de alcaldes. A diferenza desta cos que rebentaron o Consello é que a anterior era rupturista, e a dos sesenta foi sinxelamente liquidacionista. O matiz entre os dous conceptos é fundamental. Entre os que querían construír doutra maneira, e os que só pretendían destruír. Non escolleron un camiño diferente, senón que volveren

ao punto de partida. Non tiñan ideais, senón funcións. Impedir que o nacionalismo galego se organizase politicamente, que non rompese os hábitos da mística romántica e vestise a guerreira de combate. Querían reducir o movemento nacionalista a unha relixión. Pero este credo laico tiña un Buda que impartía a doutrina de que o nacionalismo non debía organizarse. Que debía introducirse nos partidos existentes, agás os de teoría e práctica marxista. ¿Falaría de forma diferente un axente da CIA? Cabe a dúbida de se os partidos tiñan que ser galegos ou españois, ou sinxelamente apéndice dos segundos. A práctica seguida posteriormente aclarou que a alternativa española era a preferida polo pequeno Buda.

E o oráculo peregrinou a Francia, na que residía o exilio español. O galego estaba en América, principalmente na Arxentina e México. Un dato que nos di por onde ían os amores do profeta. Púxose en contacto coa oposición menos combativa, e tratou de aplicar

Na altura dos anos
sesenta xa estaba madura
unha xeración disposta a
defender os ideais polos
que morrera Alexandre
Bóveda. As bandeiras non
son para acochalar senón
para exhibilas

en Galiza os proxectos que tiñan para despois do franquismo os que nunca fixeran nada para combatelo. Seguindo a consigna que trouxera, dividiu o seu rabaño en dúas mandas. A unha delas pretendeu metela no curral da democracia cristiá, que non existía, e á outra na socialdemocracia, aletargada despois do trinta e seis. Pero as novas xeracións galegas, as que amaban a Galiza por vivir dentro dela e saber interpretar os seus problemas, non porque fosen de peregrinaxe a Compostela, escolleron o rumbo que consideraron máis correcto. Din que alí, na cidade xacobeá, había un templo que aspiraba a competir co do Apóstolo e converterse en basílica, pero que nunca pasou de capeliña. Por falta de incenso non foi, pois o seu capelán queimáboo abundantemente no braseiro co que quentaba os pés debaixo da mesa.

E esa xeración organizouse dentro dos principios do nacionalismo. Nación, autodeterminación, poder popular. Os mesmos que aportara á derradeira reunión do Consello no mes de xaneiro do ano 64. No mesmo ano nace a UPG, e con ela o nacionalismo galego recupera a súa orientación política despois da guerra civil. Non había ao lado outra organización que rivalizase con ela e defen-

dese parecidos obxectivos. Hai quen sitúa o nacemento do PSG en 1963. Pura falsidade. Días despois das festas do Nadal chega o Buda do galeguismo desde Toulouse coa consigna de repartir o territorio entre social cristiáns e socialdemócratas. Falou coa xente, pero todo quedou en palabras, porque o proxecto tardaría en fraguar se é que algunha vez callou. As primeiras noticias do PSG datan do outono do 65. Con militantes ou simplemente como idea, non nace con vocación nacionalista. Non é esta unha afirmación sectaria e gratuíta. Está avalada polo editorial de "Adiante", impreso en Perpiñán, bilingüe por suposto, no que se lle nega tal carácter ao partido que se dá a coñecer por primeira vez a través desta publicación. No contido ideolóxico que fan seu non aparece ningún matiz que implique un valor específico derivado do xentilicio. Para evitar suspicacias aclárase que o calificativo de «galego» responde á súa ubicación xeográfica, sen que isto supoña ningunha connotación ideolóxica ou programática. Parte do mesmo criterio que asumiu despois o Partido Popular para chamarse en Galiza o PPG.

A UPG recolleu a experiencia que deixara o Consello da Mocidade, conducindo o proceso por vías diferentes as que foran causa do fracaso anterior. A innovación máis importante, mesmo dentro do nacionalismo histórico, consiste na atribución do protagonismo na loita de liberación aos intereses das clases ás que se lles debe que Galiza sexa aínda unha nación. Polo tanto é indiscutíbel o mérito dos que reviviron a mensaxe que Castelao deixou no exilio e Bóveda co seu martirio. E recolleu a mensaxe dos devanceiros para seguir o seu exemplo e facela operativa a través dunha militancia que tamén experimentou o exilio e o martirio.

Até o ano 72, na que un novo PSG emerxe con plantexamentos coincidentes cos da UPG, foi este partido o que asumiu en solitario a defensa do nacionalismo. E no combate político a soidade prolongouse até o final do franquismo. Non vou perder tinta escribindo sobre a grupuscullada universitaria, a que reivindica con nostalxia un maio francés que aquí nunca existiu. Houbo un tempo no que cada aula tiña o seu propio partido, sen que ningún deles lograse implantarse en toda a facultade. O posfranquismo devolveunos ao útero no que ideoloxicamente foran concibidos. A dereita entregou carteiras ministeriais a revolucionarios procedentes de Bandeira Roxa. Pasou aquí o mesmo ca en Portugal. Moitos ignoran que Durão Barroso, presidente da Comisión da UE, proceda da extremísima

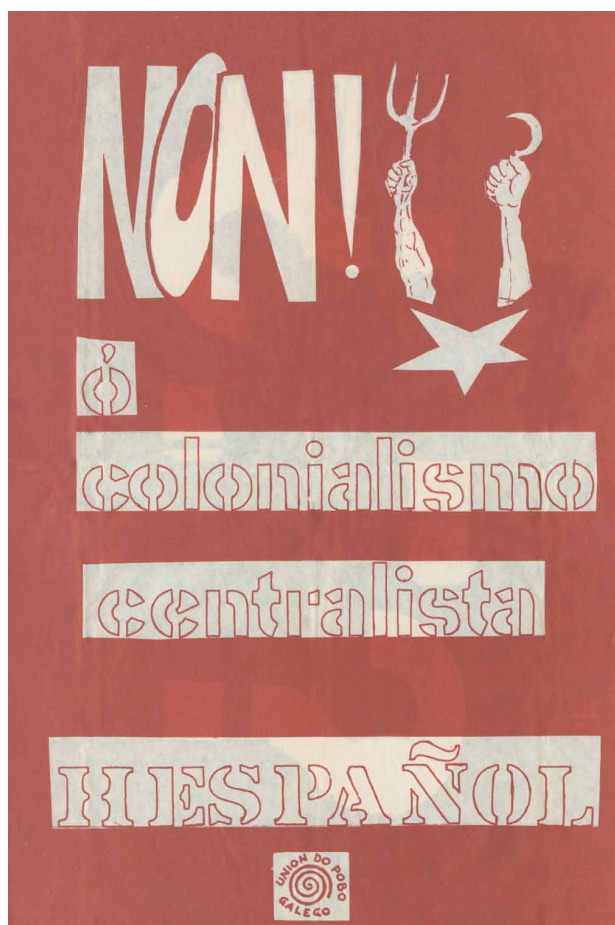
LOITA POLA
LIBERACION
DE GALICIA
UNION DO POBO
GALEGO (U.P.G.)

LIBERTADE
PRA
GALICIA

Propaganda nacionalista da década dos 60

esquerda do MRPP, para o que o Partido Comunista era un lacaio do capital, e que cuestionaba inclusive o valor da Revolución dos Cravos.

Foron moitas as siglas que a transición destapou, unhas procedentes da clandestinidade, e outras xurdidas en canto o vento da represión amainou. E se a UPG foi pioneira na súa orixe, tamén é singular por ser a única en permanecer durante cincuenta anos loitando polos mesmos obxectivos co mesmo ideario e co mesmo nome. O feito de manterse viva durante cinco décadas é o aval que mellor xustifica a súa existencia. Ollemos o panorama político galego. Outras alternativas, inclusive aquelas que durante algún tempo gozaron de efémeros relampos de prestixio, ou se diluíron ou pasaron por sucesivas transformacións formais, manténdose no mesmo ou parecido contido. Os que pola mañá se levantaron con siglas proletarias, remataron o día con outras semellantes aos produtos que están de venda nas drogrías. A min lémbreme a unha mociña dos meus tempos da xuventude. Tiña os ollos pegados a un rapaz veciño seu, pero non conseguía que o pretendido galán mirase para ela. Tentou conquistalo pola cor do pelo, cando

aínda eran menos variados os pigmentos que utilizaba a moda. Do negro pasou ao loiro, e do loiro ao violeta. Pretendía mellorar o atractivo a través da cabeleira. Como ningunha das cores anteriores producía o resultado apetecido, correuse entre os veciños da parroquia que a Dorinda -que así se chamaba a moza- pensaba tinguirse de verde para con esta cor conquistar o Rafael. Pois tamén na política galega hai sectores aos que so lles falta tinguirse de verde para liberar o país. Ogallá acerten coa cor do pelo e consigan o que non lograron cos diferentes programas ensaiados.

BAUTISTA ÁLVAREZ